

Janke Wikholms Krönika

Maj 2009

Kan Sverige tjäna pengar på kunskap om "Lewis reaktion"?

För några veckor sedan var jag på ett intressant seminarium. Forskare från det Arbetsmiljöpolutiska Kunskapsrådet talade under rubriken: "God arbetsmiljö – en framgångsfaktor". Dessutom presenterade överdirektör Bertil Remaeus från Arbetsmiljöverket ett delbetänkande om: "Utredningen om marknadsorienterade styrmedel inom arbetsmiljöområdet". Många har varit väldigt kritiska och till och med varnat för att Sverige ska följa det danska exemplet med att dela ut smileys till företagen. I Danmark har man en ordning med fyra "smileykategorier" och för Sverige föreslås nu en ordning om grönt, rött och gult ljus. Dagens Nyheter den 4 maj kommenterar på ledarplats förslaget under rubriken: "Försök inte ens". De flesta remissinstanser, från LO till arbetsgivarna är mycket skeptiska.

Möjlig är det inget bra förslag? Samtidigt konstaterar jag att det inte är så enkelt att få acceptans för ändringar i vårt sätt att jobba med arbetsmiljön. Många är väl medvetna om att det krävs nya metoder. Det personliga ansvaret är bra för att hindra olyckor. Gränsvärden fungerar bra mot dålig fysisk och kemisk arbetsmiljö. Men den psykosociala arbetsmiljön hamnar vare sig i rättssalen eller låter sig styras upp av ingenjörsmässiga riktvärden. Här behövs ett nytänkande. Kan smileys kanske vara nya styrmedel?

Dålig arbetsmiljö kostar pengar i form av sjukfrånvaro och förtidspension. Idag sjunker dessa kostnader, men knappast på grund av någon dramatisk förbättring av arbetsmiljön. Sjukfrånvaro och arbetslöshet har en lång tradition att följa varandra – i ett omvänt förhållande! Så de kostnader som finns på grund av dålig arbetsmiljö kommer att flyttas till "sjuknärvaro". Här finns det pengar att hämta för svenska företag, förutsatt att de jobbar mer preventivt. Fast det är tveksamt om arbetsmiljöverket är bäst skickat att locka fram ett sådant beteende!

Jörgen Eklund från KTH avslutade Kunskapsrådets presentation med att diskutera sambandet med den fysiska arbetsmiljön och verksamhetens effektivitet. Det var ett utmärkt föredrag där – om jag kommer ihåg det rätt – han till och med han nämnde "Lewis reaktion"! Det senare ett exempel på ergonomisk specialkunskap som idag väldigt få i Sverige besitter. Sverige har en lång tradition att jobba med "ergonomisk teknikutveckling". Bahcos verktygsserie är ett exempel. Jörgen presenterade ett belysande Life Cycle Cost exempel om sambandet mellan arbetsmiljön vid svetsning och verksamhetens effektivitet. Det visade att kostnaden per producerad enhet blev betydligt lägre när man köpte det avancerade svetsvisiret, som utformats med goda ergonomiska kunskaper om belysning, kemiska hälsorisker, arbetsställningar m m.

De olika föredragen kommer att publiceras på Kunskapsrådets hemsida och jag rekommenderar dem för läsning. För alla som tycker att ett bra arbetsmiljöarbete grundar sig på goda ergonomiska kunskaper om hur människan fungerar var det ljuv musik att lyssna på Jörgen Eklund.

Jag erinrar mig Uppsala Universitets inskription: "Att tänka fritt är stort, att tänka rätt är större". Kanske en travestering av detta om arbetsmiljöarbetet skulle kunna vara: "Att tycka fritt är bra men, att ha goda ergonomiska kunskaper är viktigare". Många tycker och "åsiktar" om arbetsmiljö. Men grundliga kunskaper baserad på en bra utbildning är ofta en bristvara!

Arbetsmiljöhälsningar!

Janke Wikholm

Fotnot: Lewis reaktion kallas genomblödningen av en perifer kroppsdel som vid lokal avkyllning ska förhindra förfrysning. Läs mer om detta i den nyligen utgivna och väldigt bra kursboken "Arbete och teknik på människans villkor".

Skicka synpunkter på krönikan till info@jankewikholm.se
Läs flera krönikor på www.jankewikholm.se

JANKE
WIKHOLM